EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2021 06 22
COM(2021) 340 final

2021/0164 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS

dėl LATVIJOS ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo

{SWD(2021) 162 final}

2021/0164 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS

dėl LATVIJOS ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė[1], ypač į jo 20 straipsnį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

(1) COVID-19 protrūkis sutrikdė Latvijos ekonomiką. 2019 m. Latvijos vienam gyventojui tekęs bendrasis vidaus produktas (BVP vienam gyventojui) sudarė 51,0 % ES vidurkio. Pagal Komisijos 2021 m. pavasario prognozę Latvijos realusis BVP 2020 m. sumažėjo 3,6 % ir numatoma, kad 2020 ir 2021 m. jis iš viso sumažės 0,3 %. Tarp vidutinio laikotarpio ekonominės veiklos rezultatus ilgiau veikiančių veiksnių – mokestinių prievolių vykdymas, įgūdžių trūkumas, prasti sveikatos rezultatai ir menkas inovacijų diegimo mastas;

(2) 2019 m. liepos 9 d. ir 2020 m. liepos 20 d. per Europos semestrą Taryba Latvijai pateikė rekomendacijų. Visų pirma Taryba rekomendavo mažinti mažas pajamas gaunantiems asmenims taikomus mokesčius, juos perkeliant į kitus šaltinius, visų pirma kapitalą ir nekilnojamąjį turtą, ir gerinant mokestinių prievolių vykdymą, ir toliau tobulinti kovos su pinigų plovimu sistemą. Taip pat ji rekomendavo stiprinti minimalios socialinės apsaugos sistemą ir spręsti socialinės atskirties problemą, visų pirma didinant minimalių pajamų išmokų, minimalių senatvės pensijų ir neįgaliųjų pajamų rėmimo adekvatumą, gerinti švietimo ir mokymo, visų pirma žemos kvalifikacijos darbuotojų ir darbo ieškančių asmenų, kokybę ir didinti veiksmingumą, be kita ko, skatinant dalyvavimą profesinio rengimo ir mokymo bei suaugusiųjų mokymosi programose, ir gerinti sveikatos sistemos atsparumą, prieinamumą, kokybę ir išlaidų efektyvumą, be kita ko, suteikiant papildomų žmogiškųjų ir finansinių išteklių. Ji rekomendavo investicijas sutelkti į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, visų pirma į mokslinius tyrimus ir inovacijas, švarią ir veiksmingą energijos gamybą ir vartojimą, darnųjį transportą ir skaitmeninę infrastruktūrą. Kalbant apie kovą su krizės poveikiu, ji rekomendavo teikti pakankamą paramą labiausiai nuo krizės nukentėjusių

[1] OL L 57, 2021 2 18, p. 17–75.

asmenų grupių pajamoms ir švelninti krizės poveikį užimtumui, be kita ko, taikant lanksčias darbo sąlygas ir aktyvias darbo rinkos priemones ir gerinant įgūdžius. Galiausiai ji rekomendavo stiprinti viešojo sektoriaus, visų pirma vietos valdžios institucijų ir valstybės bei savivaldybių valdomų įmonių, atskaitomybę ir veiksmingumą, taip pat gerinti interesų konfliktų tvarką. Įvertinusi pažangą, padarytą įgyvendinant tas šaliai skirtas rekomendacijas, tuo metu, kai buvo pateiktas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas, Komisija daro išvadą, kad, įgyvendinant rekomendacijas dėl fiskalinės politikos, kovos su pinigų plovimu, pajamų rėmimo ir likvidumo paramos siekiant sumažinti krizės poveikį, padaryta didelė pažanga;

(3) [Tarybos rekomendacijoje dėl euro zonos ekonominės politikos[2] euro zonos valstybėms narėms rekomenduota, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis šių veiksmų: *inter alia*, užtikrinti politikos kryptį, kuria remiamas ekonomikos atsigavimas, ir toliau didinti konvergenciją, atsparumą ir tvarų bei integracinį augimą. Tarybos rekomendacijoje taip pat rekomenduota stiprinti nacionalines institucines sistemas, užtikrinti makrofinansinį stabilumą, taip pat baigti kurti EPS ir stiprinti tarptautinį euro vaidmenį;] [If the Council recommendation is not adopted by the time of the CID adoption, please remove the recital].

(4) 2021 m. balandžio 30 d. pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Latvija Komisijai pateikė nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Nacionalinė atsakomybė už ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą yra sėkmingo jo įgyvendinimo ir ilgalaikio poveikio valstybėje narėje ir patikimumo visoje Europoje pagrindas. Pagal to reglamento 19 straipsnį Komisija ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną įvertino vadovaudamasi to reglamento V priede pateiktomis vertinimo gairėmis;

(5) ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais turėtų būti siekiama Reglamentu (ES) 2021/241 nustatytos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir Tarybos reglamentu (ES) 2020/2094[3] nustatytos ES ekonomikos gaivinimo priemonės bendrųjų tikslų, siekiant remti atsigavimą po COVID-19 krizės. Jais turėtų būti skatinama Sąjungos ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda, prisidedant prie kiekvieno iš Reglamento (ES) 2021/241 3 straipsnyje nurodytų šešių ramsčių;

(6) valstybių narių įgyvendinamais ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais visoje Sąjungoje bus koordinuojamos pastangos investuoti ir reformuoti. Koordinuotai ir vienu metu įgyvendinant šias reformas ir investicijas bei vykdant tarpvalstybinius projektus, šios reformos ir investicijos viena kitą papildys ir turės teigiamą šalutinį poveikį visoje Sąjungoje. Todėl maždaug trečdalį priemonės poveikio valstybių narių ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui sudarys šalutinis kitose valstybėse narėse taikomų priemonių poveikis;

Subalansuotas atsakas prisidedant prie šešių ramsčių

---

[2] Laukiama, kol Taryba galutinai priims po to, kai patvirtins Europos Vadovų Taryba. Tekstas, dėl kurio 2020 m. gruodžio 16 d. susitarė Euro grupė, pateikiamas adresu https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14356-2020-INIT/lt/pdf.

[3] 2020 m. gruodžio 14 d. Tarybos reglamentas (ES) 2020/2094, kuriuo nustatoma Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonė atsigavimui po COVID-19 krizės paremti (OL L 433I, 2020 12 22, p. 23).

(7) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies a punktą ir V priedo 2.1 skirsnį, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas iš esmės (A reitingas) yra visapusiškas ir tinkamai subalansuotas atsakas į ekonominę ir socialinę padėtį, todėl tinkamai prisideda prie visų šešių Reglamento (ES) 2021/241 3 straipsnyje nurodytų ramsčių, atsižvelgiant į konkrečius atitinkamos valstybės narės uždavinius ir finansinius asignavimus;

(8) plane numatytas subalansuotas reformų ir investicijų rinkinys, skirtas didžiausiems šalies sunkumams spręsti, ekonomikos atsigavimui po COVID-19 krizės skatinti ir ilgalaikio jos augimo pagrindams padėti. Į planą įtrauktos 85 priemonės, kuriomis sprendžiamos pagrindinės Latvijos problemos ir nagrinėjami europinės svarbos politikos klausimai, taigi jos aprėpia visus šešis ramsčius. Planą sudaro šeši komponentai: žalioji pertvarka, skaitmeninė pertvarka, nelygybės mažinimas, sveikata, našumas ir teisinė valstybė. Šių komponentų tikslai vienas kitą papildo, o reformas teigiamai veikia susijusios investicijos, visų pirma, įgyvendinamos struktūrinės permainos ir didinamas privačiojo sektoriaus dalyvavimo ir finansavimo mastas;

(9) šiame plane daugiausia dėmesio skiriama pagrindiniams Latvijos uždaviniams, t. y. žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai, socialinei atskirčiai, sveikatos priežiūrai, regionų skirtumams, skaitmeniniams įgūdžiams ir suaugusiųjų švietimui bei aukštajam mokslui, konvergencijai ir našumo didinimui, įskaitant mokslinius tyrimus ir inovacijas bei paramą verslo investicijoms, taip pat administraciniams gebėjimams, įskaitant mokesčių administravimą, viešuosius pirkimus ir teismų sistemą;

Visų ar didelės dalies konkrečiai šaliai skirtose rekomendacijose nustatytų uždavinių sprendimas

(10) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir V priedo 2.2 skirsnį, numatoma, kad ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas padės veiksmingai spręsti visus uždavinius arba didelę dalį uždavinių (A reitingas), nustatytų atitinkamose konkrečiai valstybei narei skirtose rekomendacijose, įskaitant mokestinius klausimus, arba uždavinius, nustatytus kituose atitinkamuose dokumentuose, kuriuos Komisija oficialiai priėmė per Europos semestrą;

(11) rekomendacijas, susijusias su skubiu fiskalinės politikos atsaku į pandemiją, galima vertinti kaip nepatenkančias į Latvijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aprėptį, nors iš esmės ši valstybė narė tinkamai ir pakankamai reagavo į būtinybę skubiai paremti ekonomiką 2020 ir 2021 m. taikydama fiskalines priemones pagal bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos sąlygas. Be to, rekomendacija pasiekti vidutinio laikotarpio biudžeto tikslą 2020 m. nebėra aktuali, nes atitinkamas biudžeto laikotarpis jau pasibaigė ir atsižvelgiant į pandemiją 2020 m. kovo mėn. pradėta taikyti Stabilumo ir augimo pakto bendroji nukrypti leidžianti išlyga;

(12) plane yra daug viena kitos poveikį stiprinančių reformų ir investicijų, kurios padeda veiksmingai spręsti visus arba didelę dalį ekonominių ir socialinių uždavinių, nustatytų per 2019 m. ir 2020 m. Europos semestrą Latvijai skirtose Tarybos rekomendacijose, visų pirma sveikatos priežiūros srityje, kaip antai sveikatos priežiūros sektoriaus atsparumo, prieinamumo, kokybės ir išlaidų efektyvumo; švietimo ir įgūdžių srityje, kaip antai švietimo sistemos ir skaitmeninių įgūdžių kokybės ir veiksmingumo; socialinės įtraukties srityje, kaip antai minimalių pajamų išmokų; mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje; investicijų srityje, kaip antai žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos, įperkamo būsto; viešojo administravimo ir verslo aplinkos srityje;

(13) kalbant apie gyventojų gyvenimo lygio gerinimą, Latvijai ir toliau daugiausia sunkumų kelia tolesnė konvergencija. Reformos ir investicijos į įgūdžius, švietimą ir mokymą, sveikatos priežiūrą ir socialinę įtrauktį turėtų padėti didinti Latvijos našumą ir ilgalaikį integracinį augimą. Numatyta daug investuoti į kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo priemones, kuriomis siekiama suteikti darbuotojams reikalingų įgūdžių ir naujų įperkamų būstų, kad būtų pagerintas regioninis darbo jėgos judumas. Plane numatytos reformos ir investicijos, kuriomis siekiama gerinti sveikatos sistemos atsparumą ir prieinamumą, remti kompleksinių priežiūros paslaugų teikimą ir didinti sveikatos įstaigų pajėgumą prisitaikyti prie kritinių situacijų. Planu padedama spręsti socialines problemas: minimalių pajamų paramos sistema toliau gerinama, taikant metinį indeksavimo mechanizmą ir jį siejant su pajamų medianos augimu. Pasiekti pažangą sprendžiant dabartines problemas turėtų padėti ir kitos investicijos – į prieinamumo ir reabilitacijos infrastruktūrą, skirtą riboto judumo ir neįgaliems asmenims, ir į ilgalaikę vyresnio amžiaus asmenų priežiūrą;

(14) plane numatyta smarkiai padidinti investicijas į mokslinius tyrimus ir inovacijas ir remti įvairias viešojo administravimo reformas. Jame taip pat numatyta, atsižvelgiant į regioninius skirtumus, mažinti socialinę ir ekonominę žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos kainą. Planu siekiama imtis didelių padrikos inovacijų valdymo sistemos permainų ir kurti tvarias inovacijų ekosistemas, tokiu būdu paskatinant apskritai daugiau investuoti. Daug investuoti numatyta į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, be kita ko, į energijos vartojimo efektyvumą, elektros tinklo modernizavimą, viešojo sektoriaus IT sistemas ir bazinius bei aukšto lygio skaitmeninius įgūdžius tiek viešajame, tiek privačiajame sektoriuose. Įvairiarūšės transporto infrastruktūros Rygoje ir jos apylinkėse tobulinimo priemonėmis siekiama palengvinti darbuotojų judumą ir padėti pažaboti dėl lengvųjų automobilių didėjantį energijos vartojimą ir išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Siekiant mažinti regionų skirtumus, plane remiamasi administracine teritorine reforma ir numatomos didelės investicijos į pramonės parkus, visuomeninį transportą, kelių renovaciją, mokyklas ir įperkamą būstą. Reformomis ir investicijomis turėtų būti didinama viešojo administravimo įstaigų atskaitomybė ir veiklos veiksmingumas, siekiant kovoti su šešėline ekonomika ir ekonominiais nusikaltimais, tobulinti viešųjų pirkimų sistemą ir diegti inovacijas viešajame sektoriuje. Plane numatyta tęsti kovos su pinigų plovimu strategijos įgyvendinimą, reformuojant teisėsaugos įstaigų, dalyvaujančių nustatant, tiriant ekonominius nusikaltimus ir nagrinėjant jų bylas, bendradarbiavimo, informacijos mainų ir mokymo sistemas ir kartu stiprinant jų techninius pajėgumus;

Indėlis į augimo potencialą, darbo vietų kūrimą, ekonominį, socialinį ir institucinį atsparumą

(15) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies c punktą ir V priedo 2.3 skirsnį, numatoma, kad ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas turės didelį poveikį (A reitingas) valstybės narės ekonomikos augimo potencialo didinimui, darbo vietų kūrimui, ekonominio, socialinio ir institucinio atsparumo didinimui, kartu prisidedant prie Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimo, be kita ko, propaguojant vaikams ir jaunimui skirtą politiką, taip pat ekonominio ir socialinio COVID-19 krizės poveikio mažinimui, taip sustiprinant ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą ir konvergenciją Sąjungoje;

(16) Komisijos atliktas modeliavimas rodo, kad įgyvendinus planą Latvijos BVP iki 2026 m. gali padidėti 2 %[4]. Latvijos 2021 m. stabilumo programoje aiškiai pabrėžiamas plano papildomumas, nes tikimasi, kad viešųjų investicijų lygis bus gerokai didesnis nei prieš pandemiją – vidutiniškai 5,9 % BVP 2021–2024 m., palyginti su vidutiniškai 5,1 % BVP 2017–2019 m.;

(17) Latvijos augimo potencialą vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu padidins investicijos į žaliąją ir skaitmeninę infrastruktūrą, regionų vystymąsi, mokslinius tyrimus ir inovacijas ir šių sričių reformos, taip pat plataus masto paramos verslo investicijoms schemos. Investicijos į Rygos transporto sistemą ir susijusios reformos padidins šio miesto konkurencingumą ir galimybes pritraukti investicijų ir gabių specialistų. Privačiųjų investicijų į vėjo energiją skatinimo priemonėmis bus padedama siekti atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslų ir tapti konkurencinga mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomika. Taikydama paramos verslo investicijoms schemas, Latvija greičiau pasieks didesnius eksporto pajėgumus ir našumo augimą – tai bus grindžiama pramonės pagrindais: inovacijomis, konkurencija ir tvirta bei sklandžiai veikiančia rinka. Latvijos plane numatyta investicijų ir reformų, kuriomis siekiama ugdyti gyventojų įgūdžius. Investicijos į būstus ir infrastruktūrą periferiniuose regionuose pagerins atsiliekančių Latvijos regionų augimo galimybes. Visomis šiomis priemonėmis sprendžiamos ilgalaikės Latvijos ekonomikos problemos: mažos išlaidos inovacijoms, menkas modernių technologijų naudojimo lygis ir dideli regionų skirtumai;

(18) investicijomis ir reformomis, kuriomis siekiama gerinti socialinę įtrauktį ir sveikatos priežiūrą, tikimasi sustiprinti socialinę sanglaudą ir socialinę apsaugą. Įvedus minimalių pajamų išmokų indeksavimą turėtų būti užtikrinta, kad jos būtų kasmet koreguojamos atsižvelgiant į darbo užmokesčio augimą ir išliktų adekvačios. Taip pat padidinus minimalių pajamų ribinę vertę, kad ji siektų ne mažiau kaip 20 % pajamų medianos, tikimasi, kad šios priemonės padės sumažinti pajamų nelygybę ir padidins socialinių pervedimų – vieno didžiausių Latvijos socialinių uždavinių – veiksmingumą. Be to, tikimasi, kad investicijos į sveikatos infrastruktūrą ir reformos, kuriomis į sveikatos priežiūros sektorių siekiama pritraukti papildomų žmogiškųjų išteklių, padės pagerinti sveikatos priežiūros paslaugų, kurių labiausiai trūksta mažas pajamas gaunantiems asmenims ir periferijoje gyvenantiems žmonėms, prieinamumą;

Reikšmingos žalos nedarymo principas

(19) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies d punktą ir V priedo 2.4 skirsnį, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu numatoma užtikrinti, kad jokia ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatyta reformų ir investicinių projektų įgyvendinimo priemone (A reitingas) nebūtų padaryta reikšminga žala aplinkos tikslams, kaip tai suprantama pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/852[5] 17 straipsnį (principas „nedaryti reikšmingos žalos“);

---

[4] Toks modeliavimas atspindi bendrą NGEU poveikį, kuris taip pat apima REACT-EU finansavimą ir didesnį finansavimą programoms „Europos horizontas“, „InvestEU“, TPF, kaimo plėtrai ir rezervui „rescEU“. Toks modeliavimas neapima galimo teigiamo struktūrinių reformų poveikio, kuris gali būti didelis.

[5] 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088 (OL L 198, 2020 6 22, p. 13).

(20) Latvijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane pateiktas atitikties principui „nedaryti reikšmingos žalos“ įvertinimas buvo atliktas pagal Europos Komisijos technines gaires dėl principo „nedaryti reikšmingos žalos“ taikymo (2021/C58/01). Jis apima šešis pagal Reglamento (ES) 2020/852 17 straipsnyje nustatytus aplinkos tikslus, t. y. klimato kaitos švelninimo, prisitaikymo prie klimato kaitos, tausaus vandens ir jūrų išteklių naudojimo ir apsaugos, žiedinės ekonomikos, taršos prevencijos ir kontrolės, biologinės įvairovės ir ekosistemų apsaugos ir atkūrimo. Poveikis aplinkai įvertintas priemonių lygmeniu, t. y. kiekvienai reformai ar investicijai atliktas atskiras vertinimas. Latvija pasisiūlė prireikus imtis švelninimo priemonių, kad būtų išvengta reikšmingos žalos. Konkrečiai, numatyta prireikus imtis apsaugos nuo potvynių priemonių, kurių atitiktis principui „nedaryti reikšmingos žalos“ užtikrinama nustatant specialią tarpinę reikšmę. Taigi, investicijomis į apsaugą nuo potvynių turi būti užtikrinta, kad būtų griežtai laikomasi Sąjungos aplinkosaugos teisės aktų ir nebūtų padaryta žalos vandens telkinių būklei. Kelių renovacijos srityje numatyta investuoti į mažiau nuo iškastinio kuro priklausantį transportą, kad nebūtų pakenkta tikslui dėl klimato kaitos švelninimo;

Indėlis į žaliąją pertvarką, įskaitant biologinę įvairovę

(21) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies e punktą ir V priedo 2.5 skirsnį, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane yra priemonių, kuriomis dideliu mastu (A reitingas) prisidedama prie žaliosios pertvarkos, įskaitant biologinę įvairovę, arba dėl tos pertvarkos kylančių uždavinių. Paramos siekiant klimato srities tikslų priemonėms skiriamos lėšos sudaro 37,6 % visų plano asignavimų (apskaičiuota pagal Reglamento (ES) 2021/241 VI priede pateiktą metodiką). Pagal Reglamento (ES) 2021/241 17 straipsnį, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas atitinka informaciją, pateiktą 2021–2030 m. nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane;

(22) Latvijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane visų pirma dėmesys skiriamas darniam judumui. Rygos didmiesčio regiono rekonstravimas ir susijusi investicijų programa, skirta miesto viešajam transportui ir infrastruktūrai žalinti, turėtų labai padėti sumažinti Latvijos transporto sektoriaus priklausomybę nuo iškastinio kuro. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane taip pat yra priemonių, kuriomis siekiama gerinti energijos vartojimo efektyvumą daugiabučiuose, viešuosiuose pastatuose ir įmonėse ir atnaujinti elektros tinklą. Tai turėtų padėti padidinti energijos vartojimo efektyvumą ir sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį pastatų sektoriuje. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane taip pat skiriamas dėmesys prisitaikymui prie klimato kaitos, nes yra numatyta investicijų į potvynių prevenciją ir priešgaisrinę apsaugą, kuriomis turėtų būti tiesiogiai prisidedama siekiant tikslo prisitaikyti prie klimato kaitos padarinių. Plane nėra priemonių, kurių tikslas būtų biologinė įvairovė. Tačiau kai kurios klimato kaitai švelninti skirtos priemonės gali būti naudingos ir siekiant išsaugoti biologinę įvairovę, nes klimato kaita yra viena iš pagrindinių grėsmių biologinei įvairovei;

Indėlis į skaitmeninę pertvarką

(23) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies f punktą ir V priedo 2.6 skirsnį, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane yra priemonių, kuriomis dideliu mastu (A reitingas) prisidedama prie skaitmeninės pertvarkos arba dėl tos pertvarkos kylančių uždavinių. Paramos siekiant skaitmeninimo tikslų priemonėms

skiriamos lėšos sudaro 21 % visų plane numatytų asignavimų (apskaičiuota pagal Reglamento (ES) 2021/241 VI priede pateiktą metodiką);

(24) plane numatytos skaitmeninės priemonės apima įvairius skaitmeninės pertvarkos aspektus – viešąjį ir privatųjį sektorių, gebėjimus ir junglumą – visų pirma siekiant vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu padidinti Latvijos konkurencingumą. Pagrindiniai skaitmeninėje srityje Latvijai kylantys sunkumai yra susiję su prastais pagrindiniais skaitmeniniais įgūdžiais, žemu skaitmeninių technologijų naudojimo įmonėse lygiu, taip pat su informacinių ir ryšių technologijų specialistų trūkumu, ir šie sunkumai turi įtakos darbo jėgos pasiūlai, konkurencingumui, atsparumui, e. valdžios paslaugų bei panašių inovacijų diegimui. Reaguojant į tai Latvijos plane numatytos didelės investicijos į pagrindinius ir aukštesnio lygmens skaitmeninius įgūdžius. Latvijos plane taip pat numatyta priemonių viešojo administravimo skaitmeninei modernizacijai ir viešųjų paslaugų skaitmeninei pertvarkai, įskaitant centralizuotus viešuosius sprendimus. Plane su skaitmenine pertvarka susiję uždaviniai taip pat sprendžiami remiant įmonių skaitmeninę pertvarką ir kuriant geresnę aplinką moksliniams tyrimams ir inovacijoms mažųjų ir vidutinių įmonių skaitmeninimo tobulinimo priemonėmis, taip pat sukuriant būtiną sistemą, kad Latvija galėtų dalyvauti Europos skaitmeninių inovacijų centrų tinklo veikloje. Plane numatytos itin spartaus plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtojimo priemonės, kurios turėtų padėti toliau tobulinti skaitmeninę infrastruktūrą;

Ilgalaikis poveikis

(25) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies g punktą ir V priedo 2.7 skirsnį, iš esmės (A reitingas) numatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu padaryti Latvijai ilgalaikį poveikį;

(26) numatytomis reformomis ir investicijomis tikimasi struktūriškai patobulinti ekonomiką. Visų pirma ilgalaikį poveikį Latvijos švietimo ir mokslinių tyrimų kokybei turėtų turėti aukštojo mokslo institucijų valdymo reforma. Tarp kitų priemonių – reformos, kuriomis skatinamas skaitmeninimas, parama skaitmeniniams įgūdžiams ir savivaldybių reorganizavimas, mokesčių administravimo reforma, kuria mažinamas šešėlinės ekonomikos mastas, ir viešųjų pirkimų centralizacijos ir profesionalizacijos strategija. Struktūrinių patobulinimų tikimasi ir investicijomis, kuriomis siekiama, renovuojant pastatus, užtikrinti jų energijos vartojimo efektyvumą, ir investicijomis į skaitmeninimą, į paramą administracinei teritorinei reformai, į universitetinių ir regioninių ligoninių sveikatos priežiūros infrastruktūrą, į antrinės ambulatorinės priežiūros paslaugų teikėjų infrastruktūrą ir į pramonės parkų infrastruktūrą. Ilgalaikį plano poveikį galima taip pat padidinti plano ir kitų programų, be kita ko, finansuojamų iš sanglaudos politikos fondų, sąveika, visų pirma iš esmės sprendžiant giliai įsišaknijusias teritorines problemas ir skatinant subalansuotą vystymąsi;

Stebėsena ir įgyvendinimas

(27) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies h punktą ir V priedo 2.8 skirsnį, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane pasiūlyta tvarka yra tinkama (A reitingas), kad būtų užtikrinta veiksminga ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano stebėsena ir įgyvendinimas, įskaitant numatomą tvarkaraštį, tarpines bei siektinas reikšmes ir susijusius rodiklius;

(28) Latvijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo plane pristatytas administracinis jo įgyvendinimo šalyje proceso organizavimas turėtų būti užtikrintas pagal dabartinę nacionalinę pasidalijamojo valdymo lėšų įgyvendinimo sistemą. Plane apžvelgiami numatyti stebėsenos ir ataskaitų teikimo procesai ir aiškiai nurodomi subjektai, jų vaidmenys ir atsakomybė už vidaus kontrolės užduočių vykdymą. Koordinuoti plano įgyvendinimą bus pavesta Finansų ministerijai, o užtikrinti ir kontroliuoti jo įgyvendinimą turėtų būti pavesta Valstybės kanceliarijai, atsakingoms ministerijoms ir Centrinei finansavimo ir sutarčių sudarymo agentūrai. Tarpinės ir siektinos reikšmės yra realistiškos, o siūlomi jų rodikliai – tinkami ir patikimi. Plano priemonės iš dalies fragmentiškos, todėl daug tarpinių ir siektinų reikšmių. Dauguma jų, ypač investicijos į infrastruktūrą ir horizontaliosios verslo investicijų programos, nukeltos į 2026 m.;

(29) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad apie finansavimą pagal priemonę būtų pranešama ir patvirtinama pagal Reglamento (ES) 2021/241 34 straipsnį. Techninės paramos, reikalingos planams įgyvendinti, valstybės narės gali prašyti pagal techninės paramos priemonę;

Išlaidų įvertinimas

(30) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies i punktą ir V priedo 2.9 skirsnį, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane pateiktas visų numatytų plano išlaidų sumos pagrindimas iš dalies (B reitingas) yra pagrįstas, patikimas, atitinka išlaidų veiksmingumo principą ir yra proporcingas tikėtinam nacionaliniam ekonominiam ir socialiniam poveikiui;

(31) Latvija ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane pateikė atskirai įvertintas visų investicijų išlaidų sąmatas. Išlaidų suskaidymas iš esmės yra detalus ir deramai pagrįstas. Sąmatos pagrįstos palyginimais su ankstesnėmis panašaus pobūdžio investicijomis ir rinkos bei kainų analize. Iš išlaidų sąmatų ir susijusių patvirtinamųjų dokumentų matyti, kad didžioji dalis išlaidų yra deramai pagrįstos ir priimtinos. Finansuoti siūlomos sumos laikomos tinkamomis ir vertinamos kaip iš dalies įrodančios išlaidų sąmatų tikėtinumą. Nors daugumos priemonių išlaidos laikomos labai tikėtinomis (t. y. numatomos išlaidos yra mažos arba vidutinės, palyginti su panašių reformų ar investicijų išlaidomis), kelių priemonių išlaidos atrodo mažai tikėtinos. Galiausiai, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano visų numatytų išlaidų suma atitinka išlaidų veiksmingumo principą ir yra proporcinga tikėtinam nacionaliniam ekonominiam ir socialiniam poveikiui;

Finansinių interesų apsauga

(32) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies j punktą ir V priedo 2.10 skirsnį, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane pasiūlyta tvarka yra tinkama (A reitingas), kad naudojant pagal tą reglamentą skirtas lėšas būtų užkirstas kelias korupcijai, sukčiavimui ir interesų konfliktams, jie būtų nustatyti ir ištaisyti, ir ta tvarka numatoma veiksmingai užkirsti kelią dvigubam finansavimui pagal tą reglamentą ir kitas Sąjungos programas. Tai netrukdo taikyti kitų įrankių ir priemonių, kuriais skatinama laikytis ES teisės ir užtikrinama, kad jos būtų laikomasi, be kita ko, siekiant užkirsti kelią korupcijai, sukčiavimui ir interesų konfliktams, jiems nustatyti ir pašalinti, taip pat siekiant apsaugoti Sąjungos finansus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2020/2092*;*

(33) ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane pasiūlyta kontrolės sistema ir tvarka yra pagrįstos patikimais dabartinės nacionalinės struktūrinių lėšų įgyvendinimo

sistemos procesais ir struktūromis. Plane aiškiai nustatyti subjektai (įstaigos ir (arba) subjektai) ir jų vaidmenys bei atsakomybė už vidaus kontrolės užduočių vykdymą. Atitinkamos funkcijos deramai atskirtos. Kontrolės sistema ir kita atitinkama tvarka, be kita ko, susijusios su duomenų apie galutinius lėšų gavėjus rinkimu ir skelbimu, yra tinkamos;

(34) 2020 m. rugpjūčio 18 d. Latvijos ministrų kabinetas pritarė bendrai tvarkai. Papildomus įgyvendinimo aktus tikimasi priimti prieš pradedant planą įgyvendinti. Tai nesutrukdė įvertinti aprašytų procesų ir struktūrų. Latvijos institucijos turėtų pateikti naują informaciją apie šių teisės aktų priėmimą ir susiję įsipareigojimai turėtų būti nustatyti Finansavimo susitarime, kuris turi būti sudarytas pagal Reglamento (ES) 2021/241 23 straipsnio 1 dalį;

(35) Latvija nurodė, kad gali reikėti iš dalies pakeisti turimas IT priemones arba sukurti naujas (pvz., EGADP modulį Sanglaudos politikos fondų valdymo informacinėje sistemoje (KPVIS)) ir naudoti pereinamojo laikotarpio IT priemones, kad būtų laikomasi specialių plane aprašytų valdymo ir ataskaitų teikimo reikalavimų. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 20 straipsnio 5 dalies e punktą, Latvija turėtų įgyvendinti šį turimų IT priemonių pakeitimą, kad būtų laikomasi to reglamento 22 straipsnio, patvirtindama jo įgyvendinimo būseną su pirmuoju mokėjimo prašymu. Jei toks mokėjimo prašymas nebūtų visiškai pagrįstas plane aprašytomis pakeistų IT priemonių funkcijomis, turėtų būti parengta speciali sistemos audito ataskaita. Ataskaitoje turėtų būti išanalizuoti visi nustatyti susiję trūkumai ir taisomieji veiksmai, kurių imtasi arba planuojama imtis;

Plano darna

(36) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies k punktą ir V priedo 2.11 skirsnį, į planą dideliu mastu (A reitingas) įtrauktos reformų ir viešųjų investicijų projektų įgyvendinimo priemonės, kurios laikomos darniais veiksmais;

(37) Latvijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas yra darnus: jame numatytos nuoseklios, viena kitos poveikį stiprinančios reformos ir investicijos ir skirtingų komponentų sąveika. Į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtrauktos reformų ir viešųjų investicijų projektų įgyvendinimo priemonės, kurios laikomos darniais veiksmais. Investicijos ir reformos suskirstytos į šešis komponentus, jas sieja bendros temos ir tarpusavio sąsajos. Darna užtikrinama tiek pačiuose komponentuose (investicijos lydi atitinkamas reformas), tiek tarp skirtingų plano komponentų. Į planą įtraukti komponentai sudaro vieną reformų ir investicijų sistemą, kurios pagrindinė užduotis yra didinti našumą, mažinti nelygybę ir skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką. Visi šeši komponentai stiprina vienas kito poveikį, o jų siekiai dera tarpusavyje;

Lygybė

(38) kalbant apie lyčių lygybę ir lygias galimybes, plane apibūdinamos su lyčių lygybe ir neįgaliųjų poreikiais susijusios problemos. Plane taip pat paaiškinama, kokiomis investicijomis tikimasi įveikti nustatytas problemas. Latvijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatyta imtis įvairių priemonių lyčių lygybei ir lygioms galimybėms puoselėti. Siekiant atsižvelgti į specifinius neįgaliųjų poreikius, plane numatyta prieigos prie viešųjų ir privačiųjų pastatų užtikrinimo priemonė. Be to, visos naujos viešojo transporto priemonės turėtų būti įrengiamos taip, kad riboto judumo asmenys galėtų į jas lengvai patekti. Į pažeidžiamų asmenų grupių padėtį, visų pirma

sveikatos srityje, iš esmės atsižvelgta. Plane taip pat numatyta priemonių, kuriomis gerinamos visų moksleivių mokymosi galimybės. Kalbant apie lyčių lygybę, plane yra priemonių, kuriomis konkrečiai siekiama skatinti moteris siekti karjeros informacinių ir ryšių technologijų srityje, kad būtų padidinta pusiausvyra tarp informacinių ir ryšių technologijų specialistų ir specialisčių. Pagerinti darbo ieškančių moterų padėtį darbo rinkoje tikimasi tikslinėmis priemonėmis, kuriomis, atveriant vaikų turintiems namų ūkiams nuotolinio ir darbo ne visą laiką galimybių, siekiama skatinti darbo ir šeimos gyvenimo derinimą. Valdant ir įgyvendinant projektus turėtų būti užtikrintas vienodas darbo užmokestis už vienodos vertės darbą ir vadovų įvairovė. Be to, atrenkant projektus turėtų būti laikomasi įtraukties principo ir pareigos kovoti su diskriminacija ne tik dėl lyties, bet ir dėl rasės ar etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ir lytinės orientacijos;

Saugumo įsivertinimas

(39) plane pateiktas bendras kiekvieno komponento saugumo įsivertinimas ir išvardytos su saugumu susijusios priemonės. Nors Latvijos saugumo įsivertinimas yra bendro pobūdžio, plane kalbama apie kibernetinį saugumą ir kitus skaitmeninio saugumo aspektus. Saugumo įsivertinimas baigiamas išvada, kad numatytomis investicijomis atitinkamų priemonių saugumas būtų sustiprintas;

Tarpvalstybiniai ir daugiašaliai projektai

(40) planu numatyta prisidėti prie įvairių daugiašalių projektų ir planuojamų vykdyti bendriems Europos interesams svarbių projektų: „Via Baltica“ 5G ryšio koridoriaus, Europos skaitmeninių inovacijų centrų tinklo, Europos bendros duomenų infrastruktūros ir paslaugų (sukuriant potencialų bendriems Europos interesams svarbų projektą dėl naujai kartai skirtos debesijos), susietojo viešojo administravimo, Europos genomo, Baltijos šalių rentgeno vaizdų mainų sistemos („Baxe“) ir mikroprocesorių bei puslaidininkių technologijų. Šie projektai yra finansuojami ir pagal kitas programas, pvz., Skaitmeninės Europos programą arba Europos infrastruktūros tinklų priemonę, ir iš struktūrinių fondų;

Konsultavimosi procesas

(41) 2020 m. gruodžio mėn. – 2021 m. kovo mėn. buvo organizuotos teminės konsultacijos, kuriose galėjo dalyvauti pilietinės visuomenės organizacijos, socialiniai partneriai, vietos valdžios institucijos ir kiti suinteresuotieji subjektai. Socialinių partnerių, verslo organizacijų, vietos valdžios institucijų ir kitų suinteresuotųjų subjektų atstovai dalyvavo Komisijos ir Latvijos institucijų diskusijose dėl šio plano. Partnerių pasiūlymai dėl plano yra viešai prieinami ir buvo paskelbti kartu su planu;

(42) suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą įgyvendinant planą ketinama užtikrinti taikant valdymo ir kontrolės sistemą, kuri naudojama sanglaudos politikos paramai įgyvendinti ir kurioje suinteresuotųjų subjektų atstovai yra neatsiejama ES lėšų kontrolės komiteto dalis. Siekiant užtikrinti susijusių subjektų atsakomybę, į visus plane numatytų investicijų ir reformų įgyvendinimo etapus būtina įtraukti visas vietos valdžios institucijas ir susijusius suinteresuotuosius subjektus, įskaitant socialinius partnerius;

Teigiamas įvertinimas

(43) Komisijai teigiamai įvertinus Latvijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą ir padarius išvadą, kad planas pakankamai atitinka Reglamente (ES) 2021/241 nustatytus vertinimo kriterijus pagal to reglamento 20 straipsnio 2 dalį ir V priedą,

šiame sprendime turėtų būti išdėstytos planui įgyvendinti būtinos reformos ir investiciniai projektai, atitinkamos tarpinės bei siektinos reikšmės ir rodikliai, taip pat planui įgyvendinti kaip negrąžintina finansinė parama Sąjungos teikiama suma;

Finansinis įnašas

(44) Latvijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano visos numatytos išlaidos yra 1 826 000 000 EUR. Kadangi ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas pakankamai atitinka vertinimo kriterijus, nustatytus Reglamente (ES) 2021/241, be to, visų jame numatytų išlaidų suma yra mažesnė už Latvijai teikiamą didžiausią finansinį įnašą, Latvijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planui skiriamas finansinis įnašas turėtų būti lygus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano visų numatytų išlaidų sumai, nedarant poveikio plano atnaujinimui atsižvelgiant į didžiausią finansinį įnašą pagal to reglamento 18 straipsnio 2 dalį;

(45) pagal Reglamento (ES) 2021/241 11 straipsnio 2 dalį didžiausio finansinio įnašo Latvijai apskaičiavimas turėtų būti atnaujintas ne vėliau kaip 2022 m. birželio 30 d. Iš esmės pagal to reglamento 23 straipsnio 1 dalį dabar Latvijai turėtų būti pateikta suma, dėl kurios teisinis įsipareigojimas būtų prisiimtas ne vėliau kaip 2022 m. gruodžio 31 d. Jei būtina, atnaujinus didžiausią finansinį įnašą, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, nepagrįstai nedelsdama turėtų iš dalies pakeisti šį sprendimą, kad įtrauktų atnaujintą didžiausią finansinį įnašą;

(46) teiktina parama turi būti finansuojama lėšomis, kurias remdamasi Tarybos sprendimo (ES, Euratomas) 2020/2053[6] 5 straipsniu Komisija skolinasi Sąjungos vardu. Parama turėtų būti išmokama dalimis, kai Latvija patenkinamai pasieks nustatytas atitinkamas su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimu susijusias tarpines ir siektinas reikšmes;

(47) Latvija paprašė išankstinio finansavimo, sudarančio 13 % finansinio įnašo; Ta suma Latvijai turėtų būti skiriama vadovaujantis įsigaliojusiu finansavimo susitarimu, numatytu Reglamento (ES) 2021/241 23 straipsnio 1 dalyje;

(48) šis sprendimas neturėtų daryti poveikio jokių procedūrų, susijusių su Sąjungos lėšų skyrimu pagal bet kurią kitą Sąjungos programą, išskyrus Reglamentą (ES) 2021/241, arba procedūrų, kurios susijusios su vidaus rinkos veikimo iškraipymu ir gali būti vykdomos, visų pirma pagal Sutarties 107 ir 108 straipsnius, rezultatams. Jis nėra viršesnis už reikalavimą, kad pagal Sutarties 108 straipsnį valstybės narės praneštų Komisijai apie galimos valstybės pagalbos atvejus,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimas

Latvijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimas remiantis Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalyje numatytais kriterijais patvirtinamas. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytos reformos ir investiciniai projektai, jo stebėsenos ir įgyvendinimo tvarka ir tvarkaraštis, įskaitant atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes, atitinkami rodikliai, susiję su numatytų tarpinių ir siektinų reikšmių

[6] OL L 424, 2020 12 15, p. 1.

pasiekimu, ir Komisijai užtikrinamos visapusiškos prieigos prie pagrindinių susijusių duomenų tvarka yra išdėstyti šio sprendimo priede.

2 straipsnis
Finansinis įnašas

1. Sąjunga Latvijai kaip negrąžintiną paramą pateikia 1 826 000 000 EUR finansinį įnašą. Dėl pateikiamos 1 640 779 642 EUR sumos turi būti teisiškai įsipareigota ne vėliau kaip 2022 m. gruodžio 31 d.[7] Jei pagal Reglamento (ES) 2021/241 11 straipsnio 2 dalį atnaujinus apskaičiavimą gauta suma Latvijai yra lygi šiai sumai arba už ją didesnė, dėl pateikiamos papildomos 185 220 358 EUR sumos turi būti teisiškai įsipareigota nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d.

2. Sąjungos finansinį įnašą Komisija Latvijai pateikia dalimis pagal priedą. 237 380 000 EUR suma pateikiama kaip išankstinio finansavimo mokėjimas, lygus 13 % finansinio įnašo. Išankstinį finansavimą ir paramos dalis Komisija gali išmokėti viena ar keliomis dalinėmis išmokomis. Dalinių išmokų dydis priklauso nuo turimo finansavimo.

3. Išankstinis finansavimas skiriamas vadovaujantis įsigaliojusiu finansavimo susitarimu, numatytu Reglamento (ES) 2021/241 23 straipsnio 1 dalyje. Išankstinis finansavimas patvirtinamas jį proporcingai atskaičius iš paramos dalių mokėjimo.

4. Paramos dalių išmokėjimas pagal finansavimo susitarimą priklauso nuo turimo finansavimo ir pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnį priimto Komisijos sprendimo, kad Latvija patenkinamai pasiekė nustatytas atitinkamas su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimu susijusias tarpines ir siektinas reikšmes. Įsigaliojus 1 dalyje nurodytiems teisiniams įsipareigojimams, tam, kad atitiktų mokėjimo reikalavimus, tarpinės ir siektinos reikšmės turi būti pasiektos ne vėliau kaip 2026 m. rugpjūčio 31 d.

3 straipsnis
Adresatas

Šis sprendimas skirtas Latvijos Respublikai.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas

[7] Ši suma atitinka sumą, dėl kurios galima priimti teisinį įsipareigojimą iki 2022 m. gruodžio 31 d., atėmus Latvijos proporcingą išlaidų dalį pagal Reglamento (ES) 2021/241 6 straipsnio 2 dalį, apskaičiuotą pagal to reglamento 11 straipsnyje nurodytą metodiką.